

УКРАЇНСЬКА НАУКА

*МИНУЛЕ,
СУЧАСНЕ,
МАЙБУТНЄ*

ВИПУСК 19
ЧАСТИНА 2

ТЕРНОПІЛЬ 2014

Тернопільський національний економічний університет

**Кафедра документознавства, інформаційної діяльності
та українознавства**

УКРАЇНСЬКА НАУКА: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ

Випуск 19

Частина 2

Тернопіль
ТНЕУ
2014

ББК 72 (4Укр)
У45

Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє : щорічник. – Вип. 19 : у 2 ч.
Ч. 2 / за ред. М. В. Лазаровича. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 278 с.

*Постановою президії ВАК України № 3–05/6 від 6 жовтня 2010 р.
збірник наукових праць «Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє»
є фаховим виданням з економічних наук.*

Збірник надруковано на підставі свідоцтва серії КВ № 12330-1214Р від 21. 02. 2007 р.
про державну реєстрацію засобу масової інформації,
виданого Міністерством юстиції України.

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Тернопільського національного економічного університету
(Протокол № 5 від 26 листопада 2014 р.).*

Збірник наукових праць містить статті, в яких досліджено актуальні проблеми економіки, історії та політології.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

The collection of scientific works contains the articles of scientists, who are engaged in the actual problems of development of economy and management, history and political science.

For scientists, teachers, students, and also for everyone who is interested by development of science in Ukraine.

Редакційна колегія:

Адамович С. В., д. іст. н., проф.; Брич В. Я., д. екон. н., проф.; Гомотюк О. Є., д. іст. н., проф.; Гончарук Т. В., д. філос. н., проф.; Гринчуцький В. І., д. екон. н., проф.; Гуцал І. С., д. екон. н., проф. (заст. головного редактора); Дацків І. Б., д. іст. н., проф.; Деревінський В. Ф., д. іст. н., доц.; Дзюблюк О. В., д. екон. н., проф.; Куц Г. М., д. політ. н., проф.; Лазарович М. В., д. політ. н., доц. (головний редактор); Макар Ю. І., д. іст. н., проф.; Мельник А. Ф., д. екон. н., проф.; Микитюк П. П., д. екон. н., проф.; Монолатій І. С., д. політ. н., проф.; Падалка С. С., д. іст. н., проф.; Польовий М. А., д. політ. н., проф.; Рудакевич О. М., д. політ. н., проф.; Томахів В. Я., к. політ. н., доц. (відповідальний секретар); Щерб'як Ю. А., д. пед. н., проф.

Адреса редакційної колегії:
м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46а / 315;
тел. 0977659417

*За достовірність фактологічного матеріалу,
наведеного в статтях, відповідають автори.*

*Цей випуск наукового збірника
«Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє»
присвячено пам'яті Героїв Небесної Сотні,
котрі загинули під час Революції гідності,
та українських вояків,
що полягли в 2014 р.,
захищаючи від російських загарбників
свободу, незалежність і територіальну цілісність
України*

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗБЕРЕЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ

Проаналізовано організаційно-методичні аспекти внутрішньогосподарського контролю за збереженням і використанням матеріальних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах. Звернуто увагу на особливості проведення та відображення в обліку результатів інвентаризації як фактичного методу контролю за збереженням матеріальних ресурсів. Виділено аргументи на користь створення відділів внутрішнього контролю на різних типах підприємств.

Ключові слова: внутрішньогосподарський контроль, матеріальні ресурси, інвентаризація, оперативність контролю.

Важливим складовим елементом ресурсного потенціалу господарюючого суб'єкта є його матеріальні ресурси. Їх наявність та рух потребують належної організації не лише бухгалтерського обліку, а й внутрішньогосподарського контролю. Внутрішньогосподарський контроль – це система безперервного спостереження за ефективністю використання активів і зобов'язань підприємства, законністю й доцільністю господарських операцій та процесів, збереженням грошових коштів і матеріальних цінностей. Тобто, це такий вид контролю, який здійснюють власники, бухгалтерські, фінансові та інші функціональні служби підприємств. Сьогодні сільськогосподарські підприємства, на жаль, не приділяють належної уваги проблемам внутрішньогосподарського контролю, що нерідко призводить до значних та системних труднощів. Ті підприємства, які постійно розв'язують такі проблеми, мають суттєво менші ризики банкрутства, ніж ті, що не знаходять часу і ресурсів на них.

Проблеми розвитку внутрішньогосподарського контролю в підприємствах, установах, організаціях розглядали у наукових дослідженнях і публікаціях К. Багрій, Т. Бутинець, Н. Виговська, І. Дрозд, В. Максимова, Л. Нападовська, В. Пантелєєв, С. Петренко, В. Рудницький, В. Шевчук, Г. Яворова та інші вчені-економісти. Проблемам внутрішньогосподарського контролю у сільськогосподарських підприємствах присвячені праці таких науковців, як І. Бабіч, Л. Гуцаленко, В. Дерій, М. Коцупатрий, Н. Кузик, У. Марчук, О. Подоляничук, Л. Рибалко, Л. Шатковська.

У дослідженнях і публікаціях були розглянуті проблеми суті, ролі та місця внутрішньогосподарського контролю в системі управління підприємствами, установами, організаціями, його класифікаційних ознак; об'єктів і суб'єктів;

проблем, переваг та недоліків внутрішньогосподарського контролю в сучасній вітчизняній системі господарювання і за видами економічної діяльності.

Мета цієї статті – проаналізувати організаційно-методичні аспекти внутрішньогосподарського контролю збереження і використання матеріальних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах, а також звернути увагу на особливості проведення та відображення в обліку результатів інвентаризації як фактичного методу контролю за збереженням матеріальних ресурсів.

Сьогодні діяльність сільськогосподарських підприємств можуть контролювати як зовнішні суб'єкти, так і суб'єкти внутрішнього контролю. Незалежно від того, хто здійснюватиме контроль, методика перевірки матеріальних ресурсів є трудомістким процесом та потребує знання багатьох нормативних документів. Питання методики внутрішньогосподарського контролю ускладнюється деякими організаційними аспектами, а саме відсутністю на великих сільськогосподарських підприємствах служб внутрішньогосподарського контролю, які так їм потрібні.

В. Пантелєєв підкреслив особливу роль власника, спеціалістів при виконанні ними безпосередніх функціональних обов'язків; органів управління та контролю відповідно до засновницьких документів підприємства (ревізійної комісії, спостережної ради, аудиторського комітету, інвентаризаційних та інших комісій); персоналу бухгалтерії на чолі з головним бухгалтером, бухгалтерів-ревізорів, які здійснюють операції з внутрішньогосподарського контролю; контролерів, ревізорів, інших посадових осіб підприємства, котрі наділені спеціальними контролюючими функціями [5, 38].

Л. Нападовська, розглядаючи мету контролю з позиції відповідності запитам управлінців, визначила таку мету як кваліфіковану допомогу менеджерам в організації самоконтролю та ефективному прийнятті управлінських рішень, а не встановленні жорсткого контролю з метою покарання [4, 34].

Підприємство має забезпечувати ефективний розподіл обов'язків між персоналом, який веде складський облік, комірниками, відділом постачання, транспортним відділом, відділом контролю стану виробництва та збуту.

Необхідними передумовами дієвого контролю за збереженням матеріальних ресурсів є:

- 1) наявність відповідного обладнання на складах та в коморах, або на спеціально обладнаних площах та здійснення належної спеціалізації складів;
- 2) розміщення матеріалів за секціями складів, а всередині них – за окремими групами, щоб забезпечити можливість швидкого приймання-відпуску та перевірки їх наявності;
- 3) оснащення місця необхідними ваговими приладами і тарою для своєчасного відпуску і надійного збереження;
- 4) оснащення місця зберігання, за необхідності, доставочними стрічками;
- 5) запровадження централізованих доставок матеріалів з базових складів у виробничі приміщення за узгодженими графіками;
- 6) скорочення зайвих проміжних складів;

7) організація і планування централізованого постачання матеріалів;

8) встановлення кола осіб, відповідальних за приймання та відпуск, укладення з цими особами договорів про повну матеріальну відповідальність та розроблення відповідних посадових інструкцій.

Усі запаси та продукцію, не завершену виробництвом, необхідно зберігати у спеціально відведених місцях. Однією з головних цілей загальної системи внутрішньогосподарського контролю, що організовує адміністрація, є запобігання зменшенню втрат матеріальних ресурсів з будь-яких причин. Втрати у більшості випадків можуть виникати в результаті розкрадань, неощадливого використання або недбалого зберігання, старіння, псування, випадкової втрати тощо.

Втрати матеріальних ресурсів можуть бути виявлені в результаті чергової інвентаризації. Порядок її проведення на підприємстві визначено в Інструкції з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затвердженій наказом Міністерства фінансів України № 69 від 11. 08. 1994 р. [1]. Є певні особливості проведення інвентаризації різних об'єктів, визначені в цій інструкції. Крім того, особливості інвентаризації об'єктів (специфічних та інших) підприємств агропромислового комплексу зазначено в Методичних рекомендаціях з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств [3].

На практиці трапляються випадки формального проведення інвентаризації матеріальних ресурсів, що призводить до невідображення інвентаризаційних різниць у бухгалтерському і податковому обліках.

Як відомо, невідповідність фактичної наявності об'єктів інвентаризації даним бухгалтерського обліку може бути двох видів:

1) нестача – це коли фактично виявлена наявність одиниць об'єкта інвентаризації менша, ніж за даними обліку;

2) лишки – це коли фактично виявлена наявність одиниць об'єкта інвентаризації більше, ніж за даними обліку.

Врегулювати інвентаризаційні різниці матеріальних ресурсів можна також за рахунок пересортиці.

Пересортиця – це виявлений інвентаризацією надлишок цінностей одного найменування відповідного сорту, розміру, кольору тощо та нестача цінностей цього самого найменування, але іншого сорту тощо, які утворилися за один і той самий період, що перевіряється, у однієї і тієї самої особи, яка перевіряється [1]. Недотримання цих вимог призводить до необґрунтованого відображення пересортиці в обліку.

Лишки матеріальних запасів у бухгалтерському обліку підлягають оприбуткуванню як відповідні матеріальні активи в кореспонденції з субрахунком 719 «Інші доходи від операційної діяльності», а в податковому обліку відносять до доходів.

Особливої уваги з боку внутрішньогосподарського контролю потребує виявлення та відображення в бухгалтерському обліку нестач і втрат матеріальних цінностей, оскільки цей облік залежить від причини їх виявлення.

Причинами виявлення нестач і втрат матеріальних ресурсів можуть бути:

- ✓ нестачі, що виникли з вини матеріально-відповідальної особи (винну особу встановлено);
- ✓ нестачі, що виникли з вини матеріально-відповідальної особи (винну особу не встановлено);
- ✓ крадіжка;
- ✓ нестачі, що виникли внаслідок надзвичайної ситуації;
- ✓ нестачі в межах норм природного убутку;
- ✓ гранично допустимі втрати при виробництві.

Нестачу цінностей у межах норм природного убутку списують за рішенням керівника в інші витрати операційної діяльності підприємства. При цьому необхідно звернути увагу на те, що природним визнають убуток, якого зазнають матеріальні цінності внаслідок дії природних факторів і за дотримання всіх умов їх зберігання.

На жаль, більшість нині чинних нормативів щодо природного убутку ТМЦ були розроблені ще в 1980-х рр. і тому не відповідають сьогодишнім реаліям.

При списанні нестач у межах норм природного убутку є такі особливості:

- 1) без установлення факту нестачі цінностей попереднє списання природного убутку навіть за затвердженими нормами не допускається;
- 2) якщо норми природного убутку дають змогу списати більшу суму, ніж сума виявленої нестачі, то списують тільки суму нестачі на підставі відповідного розрахунку, що складає бухгалтерська служба підприємства за участю матеріально відповідальних осіб і затверджує керівник підприємства;
- 3) коли нема норм, затверджених в установленому законодавством порядку, убуток цінностей розглядають як нестачу понад норми;
- 4) зменшення товарів у межах встановлених норм визначають після заліку нестач товарів надлишками пересортиці (за її наявності).

У податковому обліку суму нестач ТМЦ у межах норм природного убутку відносять до податкових витрат підприємства, оскільки такі витрати є нормальними і виникли у процесі господарської діяльності (п. 140.3 ст. 140 ПКУ) [6].

Заслугує на увагу порядок визначення розміру збитку винною особою, оскільки відомо кілька способів його визначення.

Згідно із Законом України про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні з метою визначення вартості збитків або розміру відшкодування обов'язково здійснюють їх незалежне оцінювання. У Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей № 116 від 22. 01. 1996 р. зазначено, що розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей ви-

значається шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до національних стандартів оцінки [7].

Стаття 135-3 Кодексу законів про працю вказує:

- ✓ розмір заподіяної підприємству, установі, організації шкоди визначається за фактичними втратами, на підставі даних бухгалтерського обліку, враховуючи балансову вартість (собівартість) матеріальних цінностей за вирахуванням зносу згідно з установленими нормами;
- ✓ у разі розкрадання, нестачі, умисного знищення або умисного зіпсування матеріальних цінностей розмір шкоди визначається за цінами, що діють у даній місцевості на день відшкодування шкоди;
- ✓ законодавством може бути встановлено окремий порядок визначення розміру шкоди, що підлягає покриттю, в т. ч. у кратному обчисленні, заподіяної підприємству, установі, організації розкраданням, умисним зіпсуванням, нестачею або втратою окремих видів майна та інших цінностей, а також у тих випадках, коли фактичний розмір шкоди перевищує її номінальний розмір [2].

Варто зазначити, що Держфінінспекція України не належить до суб'єктів оціночної діяльності та не має права самостійно визначати розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей. У зв'язку з цим у ході ревізії інспектори можуть лише ініціювати порядок визначення підприємством суми відповідних збитків за встановленою процедурою.

І лише за наявності звіту про оцінку на дату закінчення ревізії в акті ревізії фіксують розмір збитків, заподіяних унаслідок відповідних порушень.

Отже, розмір збитку від нестач і крадіжок необхідно визначати на основі Звіту незалежного оцінювача, згідно з Порядком № 116.

Якщо ж неможливо провести незалежне оцінювання майна, то необхідно керуватися ст. 135-3 Кодексу законів про працю.

Ефективними способами боротьби з розкраданнями є:

- 1) надійне місце зберігання, що зачиняється на замок і має обмежений доступ;
- 2) цілодобова охорона (охоронці, відеокамери, сигналізація, сторожові собаки);
- 3) однакові процедури приймання та відпуску активів для всіх місць зберігання;
- 4) повна інформація про те, де і які запаси зберігають;
- 5) забезпечення збереження активів при переміщенні на інше місце зберігання;
- 6) регулярні інвентаризації з докладним аналізом нестач;
- 7) страхування;
- 8) відпуск активів тільки із затвердженими замовленнями;
- 9) додаткові заходи щодо зберігання цінних предметів;
- 10) процедури перевірки персоналу;

11) періодичні перевірки виконання всіх процедур, що забезпечують збереження активів.

При організації внутрішньогосподарського контролю операцій із вибуття матеріальних ресурсів варто враховувати ряд факторів.

1. Товари і матеріали зі складу одержують тільки за наявності відповідного, належним чином оформленого, документа. Мають бути забезпечені:

- а) обмежений доступ до місць зберігання;
- б) точні вимірювальні прилади, які регулярно перевіряють та підтримують у робочому стані;
- в) відповідні запобіжні заходи при транспортуванні небезпечних матеріалів.

2. Запаси зі складу можуть бути спрямовані:

- а) на виробництво;
- б) покупцеві;
- в) в інше відділення або філію;
- г) на перевірку;
- д) для виставок або реклами;
- е) знищені;
- є) повернуті постачальникові.

3 якою б метою не використовували матеріали або товари, для їх отримання має бути затверджений дозвіл.

3. Щоб уникнути розкрадань і незаконного використання надлишків, кількість замовлених зі складу матеріалів має бути точно оцінена. За такі зловживання відповідає особа, яка подала заявку. За допомогою аналізу альтернативних варіантів неощадлива витрата матеріалів має бути виявлена. Надлишки матеріалів, не повернуті на склад, має визначати в результаті огляду виробничої площі відповідальний працівник.

4. Рух матеріалів зі складу відповідним чином документують; вони мають бути враховані у собівартості, на фінансових рахунках та в записах про рух і залишки товарно-матеріальних цінностей.

5. Сировина, матеріали, паливо, напівфабрикати та інші матеріальні ресурси необхідно відпускати у виробництво за вагою, обсягом або кількістю, відповідно до нормативів та обсягу виробничої програми.

Основними напрямками внутрішньогосподарського контролю збереження і використання матеріальних ресурсів вважаємо:

- ✓ вживання заходів, що знижують імовірність витрат, розкрадань та неефективного використання запасів;
- ✓ гарантії, що запаси не можуть використовувати без санкціонування і належного відображення в обліку;
- ✓ забезпечення правильного формування собівартості запасів;
- ✓ відображення в бухгалтерській звітності всіх наявних запасів у достовірній оцінці;
- ✓ досягнення узгодженості облікових залишків, зазначених у регістрах аналітичного обліку, і результатів інвентаризації.

Система внутрішньогосподарського контролю повинна бути спрямована на виправлення порушень та помилок і подальшого недопущення їх. На рівні підприємства ми рекомендуємо створити відділ або службу внутрішнього контролю. Доцільність організації такого відділу або служби на сільськогосподарських підприємствах може бути доведена тим, що це дасть керівництву змогу ефективно контролювати окремі підрозділи, виявляти резерви виробництва і найбільш перспективні напрямки розвитку, а також давати рекомендації фінансовим, економічним та бухгалтерським відділам стосовно поліпшення результатів їх роботи.

Для підвищення оперативності контролю на підприємствах важливе значення мають правильна організація кількісно-сумового обліку цінностей у місцях зберігання продукції, раціональне здійснення операцій під час надходження і реалізації продукції, ефективне використання коштів.

Для цього необхідно, щоб керівники підприємств ґрунтовно знали суть та зміст господарських операцій, всебічно аналізували їх і впливали на виконання договорів щодо постачання й реалізації продукції.

На сільськогосподарських підприємствах потрібно складати плани поточного контролю, щоб кожного місяця систематично контролювати господарські операції та процеси. У цих планах важливо передбачати тематичні перевірки виконання прийнятих управлінських рішень та ряд інших питань.

Для підвищення ефективності контролю необхідно забезпечувати не тільки його своєчасність, а й повноту всіх операцій і процесів, а також розробити внутрішні посадові інструкції контролюючого персоналу.

*Khodakivska L., Ponomarenko T. **Intereconomic control for the conservation and use of material resources.** The article deals with the organizational and methodological aspects of intereconomic monitoring of safety and use of material resources in the agricultural enterprises. Attention is drawn to the features and the results of the inventory, as the actual method of control over the preservation of material resources. The arguments in favor of the creation of departments of internal control on different types of businesses are presented.*

Key words: intereconomic control, material resources, inventory, control operativeness.

*Ходаковская Л. А., Пономаренко Т. В. **Внутрихозяйственный контроль за сохранением и использованием материальных ресурсов.** Проанализированы организационно-методические аспекты внутрихозяйственного контроля за сохранностью и использованием материальных ресурсов в сельскохозяйственных предприятиях. Обращено внимание на особенности проведения и отражения в учете результатов инвентаризации как фактического метода контроля за сохранностью материальных ресурсов. Выделено доводы в пользу создания отделов внутреннего контроля на различных типах предприятий.*

Ключевые слова: внутрихозяйственный контроль, материальные ресурсы, инвентаризация, оперативность контроля.

Література

1. Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 69 від 11. 08. 1994 р. [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
2. Кодекс законів про працю № 322-VIII від 10 груд. 1971 р. [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
3. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств [Текст] // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2005. – № 20. – С. 2–19.
4. *Нападовська Л. В.* Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці : моногр. / Л. В. Нападовська. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. – 224 с.
5. *Пантелєєв В. П.* Внутрішньогосподарський контроль: методологія та організація : моногр. / В. П. Пантелєєв. – К. : Інформ.-аналіт. агентство, 2008. – 491 с.
6. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
7. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 116 від 22. 01. 1996 р. [Електронний ресурс] // Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

ПРО АВТОРІВ

Аббасова В.	ст. науковий співробітник Інституту інформаційних технологій НАН Азербайджану (Баку, Азербайджанська Республіка)
Абдурахманова З.	мол. науковий співробітник відділу НІПНЕСА Карагандинського економічного університету (Республіка Казахстан)
Алієв А.	к. екон. н., доцент, завідувач відділу Інституту інформаційних технологій НАН Азербайджану (Баку, Азербайджанська Республіка)
Артеменко О.	аспірантка кафедри міжнародних економічних відносин Львівської комерційної академії
Баніт Ю.	к. екон. н., викладач кафедри фінансів Буковинського державного фінансово-економічного університету (Чернівці)
Безус Р.	к. екон. н., доцент кафедри фінансів Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету (далі – ДДАЕУ)
Васюта М.	магістрант факультету обліку і фінансів ДДАЕУ
Волков С.	к. екон. н., доцент кафедри світової економіки і економічної теорії Волгоградського державного технічного університету (Росія)
Воловик Д.	аспірант кафедри фінансів ДДАЕУ
Гомотюк О.	д. іст. н., професор, завідувач кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету (далі – ТНЕУ)
Дацків І.	д. іст. н., професор кафедри міжнародних економічних відносин і міжнародної інформації ТНЕУ
Демчук Н.	д. екон. н., професор кафедри фінансів ДДАЕУ
Деревінський В.	д. іст. н., професор кафедри політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури
Дзюблюк О.	д. екон. н., професор, завідувач кафедри банківської справи ТНЕУ

Добровольська О.	к. екон. н., доцент кафедри фінансів ДДАЕУ
Дорохов В.	аспірант кафедри корпоративної безпеки Рязанського державного радіотехнічного університету (Росія)
Дудкіна О.	к. екон. н., доцент кафедри державного і муніципального управління ТНЕУ
Єлєсіна М.	магістр факультету державного і муніципального управління Фінансового університету при уряді Російської Федерації (Москва, Росія)
Єременко А.	аспірант Російської академії народного господарства і державної служби при президентові Російської Федерації (Москва, Росія)
Закірова А.	к. екон. н., доцент кафедри маркетингу та ресторанної справи і готельного бізнесу Almaty Management University (Алмати, Республіка Казахстан)
Захаров В.	аспірант кафедри корпоративного управління Фінансового університету при уряді Російської Федерації (Москва, Росія)
Здреник В.	к. екон. н., доцент кафедри менеджменту організацій та інноваційного підприємництва ТНЕУ
Кириленко А.	асистент кафедри математичних методів та системного аналізу Маріупольського державного університету
Козирєв В.	аспірант кафедри менеджменту Української академії банківської справи Національного банку України (Суми)
Куц Г.	д. політ. н., професор кафедри політології, соціології та культурології Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди
Лазарович М.	д. політ. н., к. іст. н., професор кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства ТНЕУ
Лазарович Н.	викладач Тернопільського кооперативного торговельно-економічного коледжу
Левшук А.	здобувач кафедри податків та оподаткування Національного університету Державної податкової служби України (Ірпінь)
Ліповка А.	msc, ст. викладач кафедри менеджменту та підприємництва Almaty Management University (Алмати, Республіка Казахстан)

Литвин Н.	к. екон. н., доцент кафедри банківського менеджменту та обліку ТНЕУ
Литвиненко Е.	аспірантка кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана
Магомадов М.	бакалавр факультету державного та муніципального управління Фінансового університету при уряді Російської Федерації (Москва, Росія)
Магурчак Т.	аспірантка НДФІ ДННУ «Академія фінансового управління» (Мукачево)
Макар В.	к. політ. н., доцент кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича
Макар Ю.	д. іст. н., професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича
Максимова С.	асистент кафедри фінансів ДДАЕУ
Малахова А.	к. екон. н., ст. викладач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Слов'янськ)
Малахова О.	к. екон. н., доцент кафедри банківської справи ТНЕУ
Мартиненко О.	ст. викладач кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Слов'янськ)
Маслій В.	к. екон. н., доцент кафедри економічного аналізу і статистики ТНЕУ
Маховка В.	асистент кафедри менеджменту і адміністрування Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка
Микитюк М.	асистент кафедри менеджменту і туризму Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Монолатій І.	д. політ. н., академік АН вищої школи України, професор кафедри політології Інституту історії політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, завідувач кафедри дипломатії та європейської політики Університету Яна Кохановського у Келцах (філія Пйотркув-Трибунальський)

Морунов В.	к. екон. н., ст. викладач кафедри інформаційних технологій Ленінгорської філії ФДБОЗ ВПО «Казанський національний дослідницький технічний університет ім. А. Н. Туполева-КАІ» (Республіка Татарстан, Росія)
Недбай В.	д. політ. н., професор кафедри теорії та історії держави і права Національного університету кораблебудування ім. адмірала Макарова (Миколаїв)
Недошитко І.	к. іст. н., доцент кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства ТНЕУ
Ніпіаліді-Ішик О.	к. екон. н., доцент кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування ТНЕУ
Павленко О.	к. екон. н., доцент кафедри фінансів ДДАЕУ
Павлова Г.	к. екон. н., доцент кафедри обліку і аудиту ДДАЕУ
Павлюк Т.	аспірантка кафедри обліку та аудиту Запорізького національного університету
Пазізіна К.	к. с.-г. н., доцент кафедри міжнародної економіки ТНЕУ
Пазізіна С.	к. екон. н., ст. викладач кафедри міжнародної економіки ТНЕУ
Паранюк Я.	здобувач кафедри менеджменту організацій та інноваційного підприємництва ТНЕУ
Петрушка О.	к. екон. н., викладач кафедри фінансів ТНЕУ
Пенцова Н.	аспірантка Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»
Поліщук І.	к. екон. н., доцент кафедри маркетингу та реклами Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
Польовий М.	д. політ. н., професор кафедри соціальних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»
Пономаренко Т.	асистент кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії
Потравка Л.	к. екон. н., доцент кафедри обліку і аудиту та фінансів, докторант ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Приходько І.	доктор наук з держ. управління, професор кафедри обліку і аудиту ДДАЕУ

Рашкєєва І.	магістр факультету державного та муніципального управління Фінансового університету при уряді Російської Федерації (Москва, Росія)
Рудакевич О.	д. політ. н., професор кафедри філософії та політології ТНЕУ
Савчук Л.	к. екон. н., доцент кафедри обліку у бюджетній та соціальній сфері ТНЕУ
Сас Б.	к. екон. н., доцент кафедри банківського менеджменту та обліку ТНЕУ
Сінякова М.	д. психол. н., доцент, директор Інституту кадрового розвитку та менеджменту Уральського державного педагогічного університету (Єкатерінбург, Росія)
Скорейко Г.	к. іст. н., доцент кафедри історії України Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича
Сороківська З.	к. екон. н., доцент кафедри банківської справи ТНЕУ
Спьяк Г.	к. екон. н., доцент кафедри банківського менеджменту та обліку ТНЕУ
Ткаченко О.	викладач кафедри обліку і аудиту ДДАЕУ
Ткачук В.	к. екон. н., доцент кафедри банківського менеджменту і обліку ТНЕУ
Томахів В.	к. політ. н., доцент кафедри філософії та політології ТНЕУ
Фабіянська В.	к. екон. н., ст. викладач кафедри аудиту та державного контролю Вінницького національного аграрного університету
Фасолько Т.	аспірантка кафедри економіко-математичних методів ТНЕУ
Феденько С.	аспірант Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника
Ходаківська Л.	к. екон. н., доцент кафедри організації обліку та аудиту Полтавської державної аграрної академії
Чайковський Я.	к. екон. н., доцент кафедри банківської справи ТНЕУ
Чень Цзюнь	аспірант кафедри міжнародних фінансів Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т. Шевченка

Чулкова В.	магістрантка факультету економіки та управління Волгоградського державного технічного університету (Росія)
Шахвердієва Р.	ст. науковий співробітник Інституту інформаційних технологій НАН Азербайджану (Баку, Азербайджанська Республіка)
Шнурко А.	асистент кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (Слов'янськ)
Шушпанов Д.	к. екон. н., докторант кафедри управління персоналом і регіональної економіки ТНЕУ
Щанкін С.	к. екон. н., доцент кафедри економіки та управління в будівництві Національного дослідницького Мордовського державного університету ім. Н. П. Огарьова (Саранськ, Республіка Мордовія, Росія)
Щербяк Ю.	д. пед. н., професор кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства ТНЕУ
Яцина В.	асистент кафедри загальної економічної теорії Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЗМІСТ

Частина 1

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<i>Безус Р.</i> Напрямки підвищення ефективності виробництва органічної продукції.....	4
<i>Воловик Д.</i> Теоретичні засади оптимізаційного моделювання ресурсного потенціалу аграрних підприємств.....	11
<i>Демчук Н.</i> Стратегічне планування та організаційно-економічний механізм інвестиційної діяльності харчових підприємств.....	17
<i>Дзюблюк О.</i> Антикризові заходи монетарної політики ФРС США: національні особливості і глобальні перспективи.....	25
<i>Добровольська О.</i> Кооперативна та банківська системи кредитування на сучасному етапі розвитку економіки.....	35
<i>Дудкіна О.</i> Планування території: аспекти забезпечення збалансованого розвитку регіонів.....	42
<i>Здреник В.</i> Сутність фінансових інвестицій як об'єкта обліку: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	51
<i>Литвин Н.</i> Проблемні аспекти бухгалтерського обліку кредитних операцій банків.....	60
<i>Максимова С.</i> Розвиток дорадництва аграрної сфери економіки.....	67
<i>Героям слава!</i>	269

<i>Малахова О.</i> Організація проектного фінансування в Україні: проблеми теорії і практики.....	73
<i>Маслій В.</i> Оцінка стійкості процесу іноземного інвестування за видами економічної діяльності.....	86
<i>Ніпіаліді-Іцик О.</i> Влада і бізнес: ефективні методи регуляторної політики у сфері підприємницької діяльності.....	94
<i>Павленко О.</i> Страховання ризиків у зерновому елеваторному господарстві в умовах сталого розвитку.....	102
<i>Пазізіна С., Пазізіна К.</i> Гармонізація українських стандартів якості з європейськими як механізм підвищення конкурентоспроможності продукції агропромислового комплексу.....	108
<i>Паранюк Я.</i> Система ризиків інноваційної діяльності підприємства.....	115
<i>Приходько І., Павлова Г., Васюта М.</i> Трансакційні витрати як інноваційний об'єкт обліку і контролю.....	121
<i>Савчук Л.</i> Реалізація стратегії оптимізації системи оподаткування бізнесу в Україні: реалії та перспективи.....	130
<i>Сороківська З.</i> Характерні риси і проблеми розвитку мікрокредитування в Україні.....	138
<i>Сняк Г., Сас Б.</i> Інформаційне забезпечення кредитної діяльності банку в контексті її оптимізації.....	146
<i>Ткаченко О.</i> Оздоровлення неплатоспроможних аграрних підприємств: джерела та етапи.....	155

<i>Ткачук В.</i> Банківська система як інструмент реалізації соціальних функцій грошей.....	161
<i>Фасолько Т.</i> Моделювання динаміки державного боргу в руслі інтенсифікації економічного зростання.....	169
<i>Чайковський Я.</i> Напрямки вдосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника-юридичної особи.....	176
<i>Шушпанов Д.</i> Трактування здоров'я населення: соціально-економічний контекст.....	189

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

<i>Гомотюк О.</i> Тарас Шевченко, історична наука та завдання національно-державного відродження.....	198
<i>Дацків І.</i> Концептуальні засади організації і функціонування дипломатичної служби України в добу Центральної Ради.....	210
<i>Деревінський В.</i> Економічні аспекти діяльності В. Чорновола у 1990-х роках.....	219
<i>Лазарович М., Лазарович Н.</i> Українські Січові Стрільці у фронтових умовах другої половини 1914 – початку 1915 року.....	225
<i>Макар Ю., Макар В.</i> Двічі позбавлені історичної батьківщини, або гірка доля холмсько-підляських українців.....	237
<i>Недошитко І.</i> Українська діаспора Сполучених Штатів Америки (1991–2013 роки): джерелознавчий аспект проблеми.....	253
<i>Щербяк Ю.</i> Просвітительська діяльність митрополита Андрея Шептицького.....	264
<i>Героям слава!</i>	271

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Куц Г.

Пріоритетність ідеї змін у сучасному політичному дискурсі:
темпоральний аспект.....271

Лазарович М.

До питання про методологію наукового аналізу державної етнополітики.....280

Монолатій І.

Освіта як коригувальний фактор міжетнічних взаємин
у західноукраїнському регіоні в імперську добу.....303

Недбай В.

Нові можливості та виклики впливу ЗМІ на політичне життя
в інформаційну епоху.....313

Польовий М.

Джерела сучасного політичного тероризму в демократичних країнах..... 319

Рудакевич О.

Формування національної політичної культури в контексті цінностей
Європейського Союзу.....328

Томахів В.

Трансформація політичного режиму в незалежній Україні:
загальні тенденції, особливості дефініцій.....336

РЕЦЕНЗІЇ

Скорейко Г.

Літопис трагедії холмсько-підляських українців.....343

Про авторів.....349

Частина 2

<i>Абдурахманова З.</i> Розвиток галузей національної економіки (промисловості) у системі світогосподарських зв'язків.....	4
<i>Алієв А., Шахвердієва Р., Аббасова В.</i> Концептуальні основи розроблення механізмів управління інноваційних технопарків.....	14
<i>Артеменко О.</i> Моделі людської поведінки і класифікація економічних агентів у контексті економічної безпеки держави.....	28
<i>Волков С., Чулкова В.</i> Вплив корпоративної соціальної відповідальності на сталий розвиток регіону.....	37
<i>Дорохов В.</i> Класифікація порушників як етап менеджменту репутаційних ризиків унаслідок інцидентів інформаційної безпеки.....	42
<i>Єлєсіна М., Магомадов М.</i> Проблеми вдосконалення законодавчого регулювання ДПП для модернізації виробництва в Тамбовській області.....	51
<i>Єременко А.</i> Сучасні тенденції розвитку сфери послуг і фактори, що впливають на її формування: регіональний аспект.....	59
<i>Кириленко А.</i> Моделювання оцінки ефективності діяльності банку.....	67
<i>Козирєв В.</i> Вплив фінансових конгломератів на розвиток міжнародних фінансових центрів.....	74
<i>Лазарович М.</i> Російська національна меншина України у XIX – на початку XX століття: соціально-економічний вимір.....	84

<i>Левциук А.</i> Удосконалення оподаткування малого бізнесу з метою легалізації та виведення з тіні його господарської діяльності.....	95
<i>Ліповка А., Закірова А.</i> Реалізація функцій управління людськими ресурсами в проектній роботі.....	103
<i>Литвиненко Е.</i> Методика та організація контролю нефінансових активів бюджетних установ.....	108
<i>Магурчак Т.</i> Аудит державних фінансів.....	114
<i>Мартиненко О., Малахова А., Шнурко А.</i> Сутність правових основ лізингових операцій в Україні.....	123
<i>Маховка В.</i> Сільський (зелений) туризм як напрям розвитку сільських територій у Полтавській області.....	130
<i>Микитюк М.</i> Корпоративне екологічне управління як складова загальної системи корпоративного управління організаціями.....	141
<i>Морунов В.</i> Вплив податкового контролю як складової системи внутрішнього контролю на економічну безпеку організації.....	146
<i>Павлюк Т.</i> Організація та управління експортною діяльністю на машинобудівному підприємстві.....	155
<i>Петрушка О., Баніт Ю.</i> Модернізація системи бюджетного інвестування в умовах поглиблення ринкових трансформацій.....	166
<i>Пенцова Н.</i> Економічне мислення як фундамент сучасного господарювання закладів післядипломної педагогічної освіти.....	179

<i>Поліщук І.</i> Застосування логістичної концепції кадрового менеджменту.....	186
<i>Потравка Л.</i> Сутність, зміст та етапи трансформації соціально-економічної системи.....	192
<i>Рашкєєва І., Захаров В.</i> Застосування моделі життєвого циклу І. Адієса в компанії «Татнефть».....	201
<i>Сінякова М.</i> Професійний розвиток трудових мігрантів як найважливіший напрям міграційної політики Свердловської області.....	206
<i>Фабіянська В.</i> Сутність організації бухгалтерського обліку.....	214
<i>Феденько С.</i> Фінансова доступність медичних послуг.....	223
<i>Ходаківська Л., Пономаренко Т.</i> Внутрішньогосподарський контроль збереження і використання матеріальних ресурсів.....	229
<i>Чень Цзюнь</i> Економічне співробітництво КНР і АСЕАН.....	237
<i>Щанкін С.</i> Конкурентоспроможність як фактор інноваційного розвитку регіонального ринку (на прикладі Республіки Мордовія).....	242
<i>Яцина В.</i> Моделювання ризиків застосування аутсорсингу: транзакційний аспект.....	252
<i>Про авторів.....</i>	263

Редакційна колегія:

Адамович Сергій Васильович,

доктор історичних наук, професор кафедри теорії та історії держави і права Юридичного інституту Прикарпатського університету ім. В. Стефаника;

Брич Василь Ярославович,

доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського національного економічного університету, академік Академії економічних наук;

Гомотюк Оксана Євгенівна,

доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету;

Гончарук Тетяна Вікторівна,

доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та політології Тернопільського національного економічного університету;

Гринчуцький Валерій Іванович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств і корпорацій Тернопільського національного економічного університету;

Гуцал Ігор Степанович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів суб'єктів господарювання і страхування Тернопільського національного економічного університету (заст. головного редактора);

Дацків Ігор Богданович,

доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин та міжнародної інформації Тернопільського національного економічного університету;

Деревінський Василь Федорович,

доктор історичних наук, професор кафедри політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури;

Дзюблюк Олександр Валерійович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри банківської справи Тернопільського національного економічного університету;

Куц Галина Михайлівна,

доктор політичних наук, професор кафедри політології, соціології та культурології Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди;

Лазарович Микола Васильович,

доктор політичних наук, професор кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету, заслужений працівник освіти України (головний редактор);

Макар Юрій Іванович,

доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, заслужений діяч науки і техніки України;

Мельник Алла Федорівна,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри державного і муніципального управління Тернопільського національного економічного університету, заслужений діяч науки і техніки України;

Микитюк Петро Петрович,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій та інноваційного підприємництва Тернопільського національного економічного університету;

Монолатій Іван Сергійович,

доктор політичних наук, академік АН вищої школи України, професор кафедри політології Інституту історії політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, завідувач кафедри дипломатії та європейської політики Університету Я. Кохановського у Келцах (філія Пйотркув-Трибунальський).

Падалка Сергій Семенович,

доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту історії України Національної академії наук України;

Польовий Микола Анатолійович,

доктор політичних наук, професор кафедри соціальних теорій Національного університету «Одеська юридична академія»;

Рудакевич Олег Михайлович,

доктор політичних наук, професор кафедри філософії та політології Тернопільського національного економічного університету;

Томахів Володимир Ярославович,

кандидат політичних наук, доцент кафедри філософії та політології Тернопільського національного економічного університету (відповідальний секретар);

Щерб'як Юрій Адамович,

доктор педагогічних наук, професор кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету.